

IPO-reactie Rekenkamerrapport

Beste leden van de AAC E,

Het afgelopen half jaar hebben de provinciale rekenkamers gezamenlijk een rapport opgesteld over het onderwerp energietransitie. Hoewel het Interprovinciaal Overlegorgaan (IPO) geen onderwerp van studie was, wordt het IPO wel genoemd in de aanbevelingen. Daarom gaan wij in op die punten die betrekking hebben op vergelijkbaarheid en samenwerking tussen de provincies. Deze reactie kunnen de provincies betrekken bij hun eigen besluitvorming over de bestuurlijke reactie op het Rekenkamerrapport. IPO stuurt zelf geen reactie naar de Rekenkamers.

Eenheid in verscheidenheid én samen optrekken

De onderzoekers constateren veel overeenkomsten, maar ook verschillen. Vanuit de programmatische aanpak voor de energietransitie die de provincies/IPO al enige jaren hanteren is dat een herkenbaar beeld.

Vanuit het InterBestuurlijkProgramma werken de provincies met gemeenten en waterschappen als decentrale overheden samen met het Rijk aan maatschappelijke opgaven. Een van de grote maatschappelijke opgaven is die van de klimaatverandering. In Nederland werken we daarvoor als decentrale overheden mee aan het klimaatakkoord, waar aan vijf tafels afspraken worden gemaakt om de uitstoot van CO₂ in 2030 met 49% terug te dringen.

Als provincies nemen we daarnaast ook samen met gemeenten en waterschappen het initiatief om samen met andere partners in de regio te werken aan Regionale Energiestrategieën (RES). In de RES staat welke maatregelen in de regio nodig zijn om tot die 49% CO₂-reductie te komen. De RES richt zich op gebouwde omgeving, (energiebesparing en warmtevoorziening) en elektriciteit (opwekking, opslag en infrastructuur). Het is aan de regio of men daarbij ook afspraken van andere klimaattafels meeneemt, zoals mobiliteit of landbouw.

De RES is een middel om te komen tot regionaal gedragen aanbod aan de klimaatopgave. Het bevat voorstellen voor het opwekken van duurzame energie, het gebruik van warmte en gevolgen daarvan voor het energiesysteem waaronder het elektriciteitsnetwerk. De partijen in de regio, zoals inwoners, bedrijfsleven, maatschappelijke partijen brengen concrete projecten in beeld en voeren die uit waarmee ze als regio bijdragen aan de klimaatopgave. Het geeft een overzicht van lopende projecten, plannen en strategische keuzes voor de korte en lange termijn. Het regionale aanbod uit de RES wordt geborgd in het omgevingsbeleid van gemeente, provincie en Rijk. Op basis van nieuwe inzichten en nieuwe mogelijkheden zal dit regionale aanbod periodiek worden herijkt.

Als IPO werken we met VNG en Unie van Waterschappen samen aan een Nationaal Programma RES, als onderdeel van het landelijk te sluiten klimaatakkoord. Dit Nationale programma richt zich op het delen van kennis in en tussen regio's en afspraken waarmee de verschillende RES'en landelijk optelbaar én onderling vergelijkbaar zijn.

Veel aanbevelingen die uit het Rekenkamer-onderzoek volgen, krijgen daarmee al gestalte.

Binnen deze gezamenlijke aanpak om te komen tot RES'en passen dan ook de onderstaande aanbevelingen van het Rekenkamers-rapport, zoals het leren van elkaar (aanbeveling 9), de vergelijkbaarheid (aanbeveling 4-6) en de zichtbaarheid (aanbeveling 7-8), binnen de maatwerk-aanpak van de RES'en.

Leren van elkaar (aanbeveling 9)

In aanvulling op het leren van elkaar binnen het Nationaal Programma RES, benutten we daar binnen IPO ook de IPO Advies Commissies en de daarbij behorende werkgroepen

voor. Wanneer de opgave daarom vraagt stellen we ad hoc werkgroepen in, gericht op effectief kennis met elkaar ontwikkelen.

Vergelijkbaarheid (aanbevelingen 4 - 6)

Hanteren van dezelfde data, uitgangspunten en terminologie is van belang voor de vergelijkbare en optelbare Regionale Energiestrategieën.

Er is behoefte aan één data-portal. In de praktijk werken de provincies al met gegevens uit de Klimaatmonitor. Het blijven gebruiken en uitbouwen van de Klimaatmonitor als data-bron ligt voor de hand. En de ontwikkeling van een gezamenlijke data set en portal zal een essentieel onderdeel zijn van het Nationaal Programma RES en daarmee het Klimaatakkoord.

Zichtbaarheid (aanbevelingen 7 – 8)

Meer dan tot nu toe gaat het bij het uitvoeren van het Klimaatakkoord en de daarbij aansluitend programma's om het zichtbaar maken van de CO₂-emissiereductie. Waarbij 1990 voor het Klimaatakkoord het referentiejaar is. Voor Nederland is de CO₂-emissie van dat jaar bekend; daar wordt ook de 49% (55%) reductie in 2030 mee berekend. Voor provincies zijn de emissies in 1990 niet bekend. Een percentage t.o.v. 1990 kan daardoor niet worden berekend op provinciale schaal.

Wat wel kan is de trend in de CO₂-emissie monitoren. Deze indicator CO₂ maakt al deel uit van de BBV.

Regio's en daarmee ook de provincies waarin die liggen, gaan met behulp van hun RES een bijdrage leveren aan het invullen van de nationale opgave. Daarmee is energieneutraliteit niet meer het leidende doel. Evenwel is het nuttig voor een provincie om de omvang van hernieuwbare energie als percentage van het finale energiegebruik te monitoren. Net als bij CO₂ zegt de trend veel over de voortgang van de energietransitie. Waarbij de teller iets zegt over de realisatie van projecten en de noemer iets zegt over energiebesparing.

Duurzaamheid (energie) is niet het enige domein dat een bijdrage levert aan de energietransitie. Ook ruimtelijke ordening, landbouw, mobiliteit en economie leveren bijdragen, vanuit hun eigen verantwoordelijkheid en belang. Voor het labelen van middelen zou in de begroting een taakveld 'Energietransitie' geïntroduceerd moeten worden. Dit staat haaks op de wens om 'te ontschotten'.

Die bijdragen kunnen provinciaal bij elkaar gebracht worden in een programma. Daarmee wordt de provinciale inzet in de breedte te monitoren en controleerbaar.